FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Velkommen til fagdag om regelverket 26. april 2018

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

Agenda

Tid:	Innhald:
09.30	Innleiing Reflex
09.45	Førelesing: Skolemiljø – plikt til å arbeide førebyggjande Skolemiljø - aktivitetsplikta
	Gruppearbeid (pause inkludert)
	Plenumsdrøfting
11.30	Førelesing: Spesialundervisning/ PPT – sakkunnige vurderingar og hjelp til skolane med å utvikle kompetansen og organisasjonen
12.00	Lunsj
13.00	Førelesing: Spesialundervisning – gjere vedtak om spesialundervisning og planlegge, gjennomføre og følgje opp spesialundervisninga
13.30	Pause
13.40	Gruppearbeid (pause inkludert)
	Plenumsdrøfting
14.40	Førelesing: Skuleeigar sitt forsvarlege system
	Gruppearbeid/ plenumsdrøfting
16.00	Avslutning

Om eigenvurdering i Reflex

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

Utdanningsdirektoratet

Eit nettbasert verktøy for alle som jobbar med barnehage og skole

RefLex

RefLex- hjelp til å vurdere eigen praksis

Skuleleiar:

- Oversikt over kva for reglar som gjeld for skulen på eit tema
- Hjelp til å reflektere rundt korleis situasjonen er på skolen din

Skuleeigar:

- Få oversikt over om skulane følgjer regelverket
- Samanlikne skulane
- Sjå kva skular som treng oppfølging og kva skular som kan fungere som gode eksempel for andre
- Hjelp til å vurdere om du har eit forsvarleg system for å vurdere om krava i opplæringslova med forskrifter blir oppfylte

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Utdanningsdirektoratet

Utdanningsløpet | Læring og trivsel | Eksamen og prøver | Kvalitet og kompetanse | Tall og forskning | Regelverk og tilsyn

Barnehage

- Slå opp i rundskriv og tolkninger barnehage
- Private barnehager
- Foreldrebetaling
- Lover og forskrifter - barnehage
- Saksbehandling barnehage

Skole og opplæring

- Saksbehandling
- Slå opp i rundskriv og tolkninger
- Spesielt for private skoler
- Lover og forskrifter
- Maler for enkeltvedtak
- Læreplanverket

Tilsyn barnehage og opplæring

- Tilsyn - oversikt
- Egenvurdering
- Felles nasjonalt tilsyn
- Funn fra tilsyn

Ressurser for egenvurdering

RefLex - et nettbasert verktøy

RefLex gir barnehagar, barnehagemyndigheita, offentlege skolar og skoleeigarar moglegheit til å vurdere om eigen praksis er i samsvar med barnehagelova/opplæringslova.

Sjekklister basert på funn fra tilsyn

Tema er enkeltvedtak, ordensreglement og inntak.

Tavla.udir.no

Friskolene kan gjennomføre egenvurderingene i Tavla under "Egenvurdering". Du kan se temaene på tavla.udir.no/egenvurdering/. Dette krever ikke innlogging.

Kommunens rolle som barnehagemyndighet

Kommunens rolle som barnehagemyndighet

RefLex - hjelp til å vurdere egen praksis

RefLex er eit nettbasert verktøy som skal gi barnehagar, barnehagemyndigheita, offentlege skolar og skoleeigarar hjelp til å vurdere om eigen praksis er i samsvar med barnehagelova/opplæringslova med tilhøyrande forskrifter.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 11.01.2017 Last ned som PDF Skriv ut

Verktøyet skal dekkje regelverket på enkelte tema. Det vil bli lagt til fleire tema etter kvart.

Til RefLex

Bruk same brukarnamn og passord som i Skoleporten eller BASIL.

- http://reflex.udir.no

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

RefLex

Bokmål | Logg inn

RefLex er et verktøy for alle som jobber med barnehage og skole. RefLex gir deg en hjelp til å vurdere om egen praksis er i samsvar med barnehageloven og opplæringsloven. For barnehagene er egenvurderingen aktuell for barnehagemyndigheter, barnehageeiere, barnehageledelsen og ansatte i barnehagen. For skolene er dette aktuelt for skoleeiere, skoleledelsen, og ansatte i skolen. Verktøyet gir deg en mulighet til å få oversikt over egen praksis.

Fylkesmannen og barnehagemyndigheten kan bruke RefLex som en del av sitt tilsyn. Dere vil da få informasjon fra fylkesmannen eller barnehagemyndigheten om hvordan dere skal gjøre det.

Egenvurderingstemaer for barnehager:

Se temaer for barnehageledelsen	Se temaer for barnehageeier	Se temaer for barnehage-myndigheten

Egenvurderingstemaer for skoler:

Se temaer for lærere	Se temaer for skoleledelsen	Se temaer for skoleeier

Same brukarnamn og passord som i Skoleporten eller BASIL

Tre måtar å svare på eigenvurdering:

- Logge inn
- Få tilsendt invitasjon
- I den opne løysinga

Eigenvurderingstema for skoleleiinga

Ynskjer du å...?

Fylle ut ein eigenvurdering	Sjå og sammenligne mottekne eigenvurderingar 1 svar

Du kan også:

Invitere eller sjå spørsmål for lærarar

Eigenvurderingstema for lærarar

- Grunnskoleopplæring for vaksne: Gjennomføre opplæringa
- Skolebasert vurdering
- Skolen sitt arbeid med elevane sitt utbytte av opplæringa
- Skulemiljø
  2 undertema
- Spesialundervisning
  2 undertema
- Tidleg innsats i faga norsk eller samisk og matematikk på 1. til 4. årstrinn
- Vidaregåande opplæring for vaksne: Gjennomføre opplæringa

Eigenvurderingstema for skoleleiinga

Ynskjer du å...?

Fylle ut ein eigenvurdering	Sjå og sammenligne mottekne eigenvurderingar 1 svar

Du kan også:

Invitere eller sjå spørsmål for lærarar

Eigenvurderingstema for skoleleiinga

Forvaltningskompetanse – avgjerder om særskilt tilrettelegging

Grunnskoleopplæring for vaksne
3 undertema

Skolebasert vurdering

Skoleeigars forsvarlege system: arbeid med elevane sitt utbytte, forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering

Skolen sitt arbeid med elevane sitt utbytte av opplæringa

Skulemiljø
2 undertema

Spesialundervisning
2 undertema

Tidleg innsats i faga norsk eller samisk og matematikk på 1. til 4. årstrinn

Vidaregåande opplæring for vaksne
3 undertema

Eigenvurderingstema for skoleleiinga

Vis alle temaer

Spesialundervisning: Gjere vedtak om spesialundervisning

Spesialundervisning: Planleggje, gjennomføre og følgje opp spesialundervisninga

Spesialundervisning: Gjere vedtak om spesialundervisning (for skoleleiinga)

Om temaet

Eigenvurderinga har som føremål å gi dykk informasjon om kor vidt kommunen oppfyller krava i regelverket når det gjeld å gjere vedtak om spesialundervisning.

Eigenvurderinga omfattar tre deltema:

1. Gjere vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning.
2. Oppfylle krava til enkeltvedtak.
3. Skuleeigaren skal ha eit forsvarleg system for å vurdere og følgje opp at skulen gjer vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning og krava til enkeltvedtak.

De vel sjølv om eigenvurderinga skal omfatte eitt eller fleire deltema.

INNHALD

1 **Gjere vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning**
2 Oppfylle krava til enkeltvedtak
3 Skuleeigaren skal ha eit forsvarleg system for å vurdere og følgje opp at skulen oppfyller krava i regelverket når det gjeld å gjere vedtak om spesialundervisning

Start eigenvurdering

Hugs at du må fullføre eigenvurderinga innan 90 dagar.
Skriv ikkje inn eller last opp dokument med personopplysningar.

1. Gjere vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning

1.1. **Inngangsspørsmål:** Skal eigenvurderinga inkludere deltemaet «Gjere vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning?»

?

Ja Nei

1. Gjere vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning

1.1. **Inngangsspørsmål:** Skal eigenvurderinga inkludere deltemaet «Gjere vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning?»

?

Ja | Nei

1.2. Innhentar de samtykke frå elevar som er over 15 år, før de tilviser eleven til PPT?

?

De skal innhente samtykke frå elevar som er over 15 år, før de tilviser eleven til PPT. Dersom eleven er under 15 år, skal de innhente samtykke frå foreldra før de tilviser eleven til PPT.

Ja | Nei | Dokumentasjon

Utgreiing

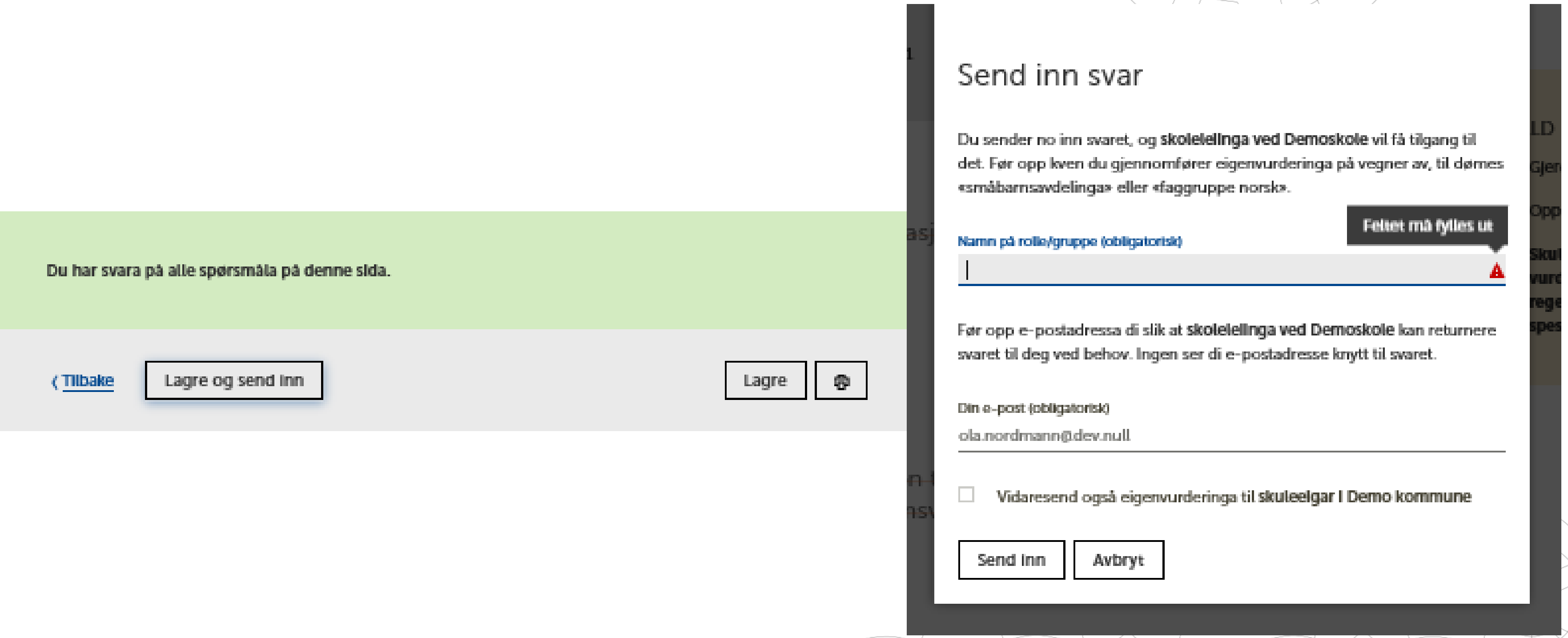
Du har svara på alle spørsmåla på denne sida.
Tilbake
Lagre og send inn
Lagre
Send inn svar
Du sender no inn svaret, og skoleleilinga ved Demoskole vil få tilgang til det. Før opp kven du gjennomfører eigenvurderinga på vegner av, til dømes «småbarnsavdelinga» eller «faggruppe norsk».
Feltet må fyllas ut
Namn på rolle/gruppe (obligatorisk)
Før opp e-postadressa di slik at skoleleilinga ved Demoskole kan returnere svaret til deg ved behov. Ingen ser di e-postadresse knytt til svaret.
Din e-post (obligatorisk)
ola.nordmann@dev.null
Vidaresend også eigenvurderinga til skuleeigar i Demo kommune
Send inn
Avbryt

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

Eigenvurderingstema for skuleeigar

Ynskjer du å...?

Fylle ut ein eigenvurdering	Sjå og sammenligne mottekne eigenvurderingar 2 svar

Du kan også:

Invitere eller sjå spørsmål for lærarar	Invitere eller sjå spørsmål for skoleleiinga

Skulemiljø: Skulens aktivitetsplikt for å sikre at elevane har eit trygt og godt skulemiljø

1 mottekne eigenvurderingar. Du har tilgang til svara i eitt år før dei blir sletta. Skriv ut eigenvurderinga for å ta vare på dei.

skoleleder 21. mars 2018 Vidaresend

INNHALD

1 **Plikta til å følgje med og gripe inn, varsle, undersøkje og setje inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø**
2 Plikta til å straks å varsle, undersøkje og setje inn tiltak dersom ein som jobbar på skulen, krenkjer ein eller fleire elevar
3 Plikta til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak
4 Skuleeigaren skal ha eit forsvarleg system for å vurdere og følgje opp at skulen oppfyller aktivitetsplikta

Om temaet

+ Les meir

1. Plikta til å følgje med og gripe inn, varsle, undersøkje og setje inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø

Eigenvurderingstema for skuleeigar

Grunnskoleopplæring for vaksne

3 undertema

Skoleeigars forsvarlege system: arbeid med elevane sitt utbytte, forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering

Skulemiljø

2 undertema

Spesialundervisning

4 undertema

Tidleg innsats i faga norsk eller samisk og matematikk på 1. til 4. årstrinn

Vidaregåande opplæring for vaksne

3 undertema

Eigenvurderingstema for skuleeigar

Vis alle temaer

NY!

Spesialundervisning: Gjere vedtak om spesialundervisning

NY!

Spesialundervisning: Planleggje, gjennomføre og følgje opp spesialundervisninga

NY!

Spesialundervisning: PPT Utarbeide sakkunnige vurderingar og hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen

NY!

Spesialundervisning: Skuleeigar Utarbeide sakkunnige vurderingar og hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen - Kopi - 13.12.2017 - 15:08

PPT-leiar skal fylle ut alle tre kontrollområda:

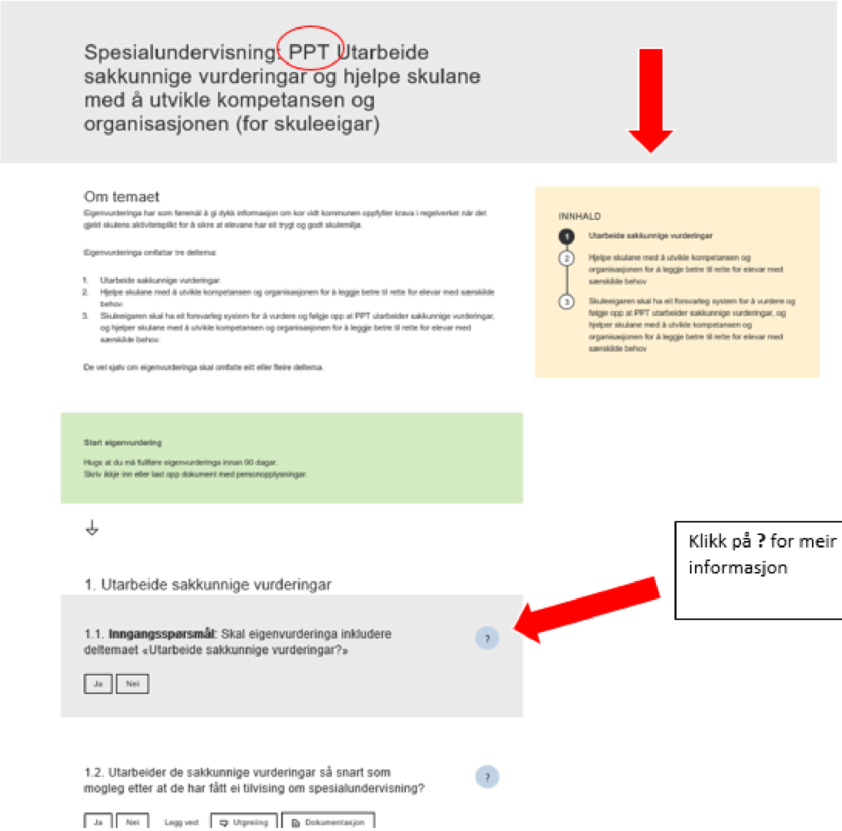

Spesialundervisning: PPT Utarbeide sakkunnige vurderingar og hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen (for skuleeigar)

Om temaet

Eigenvurderinga har som føremål å gi dykk informasjon om kor vidt kommunen oppfyller krava i regelverket når det gjeld skulens aktivitetsplikt for å sikre at elevane har eit trygt og godt skulemiljø.

Eigenvurderinga omfattar tre deltema:

1. Utarbeide sakkunnige vurderingar.
2. Hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å leggje betre til rette for elevar med særskilde behov.
3. Skuleeigaren skal ha eit forsvarleg system for å vurdere og følgje opp at PPT utarbeider sakkunnige vurderingar, og hjelper skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å leggje betre til rette for elevar med særskilde behov.

De vel sjølv om eigenvurderinga skal omfatte eitt eller fleire deltema.

INNHALD

1. Utarbeide sakkunnige vurderingar
2. Hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å leggje betre til rette for elevar med særskilde behov
3. Skuleeigaren skal ha eit forsvarleg system for å vurdere og følgje opp at PPT utarbeider sakkunnige vurderingar, og hjelper skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å leggje betre til rette for elevar med særskilde behov

Start eigenvurdering

Hugs at du må fullføre eigenvurderinga innan 90 dagar.
Skriv ikkje inn eller last opp dokument med personopplysningar.

1. Utarbeide sakkunnige vurderingar

1.1. **Inngangsspørsmål**: Skal eigenvurderinga inkludere deltemaet «Utarbeide sakkunnige vurderingar?» ?

Ja | Nei

1.2. Utarbeider de sakkunnige vurderingar så snart som mogleg etter at de har fått ei tilvising om spesialundervisning? ?

Ja | Nei | Legg ved: Utgreiing | Dokumentasjon

Klikk på **?** for meir informasjon

Skuleeigar skal fylle kontrollområde 3

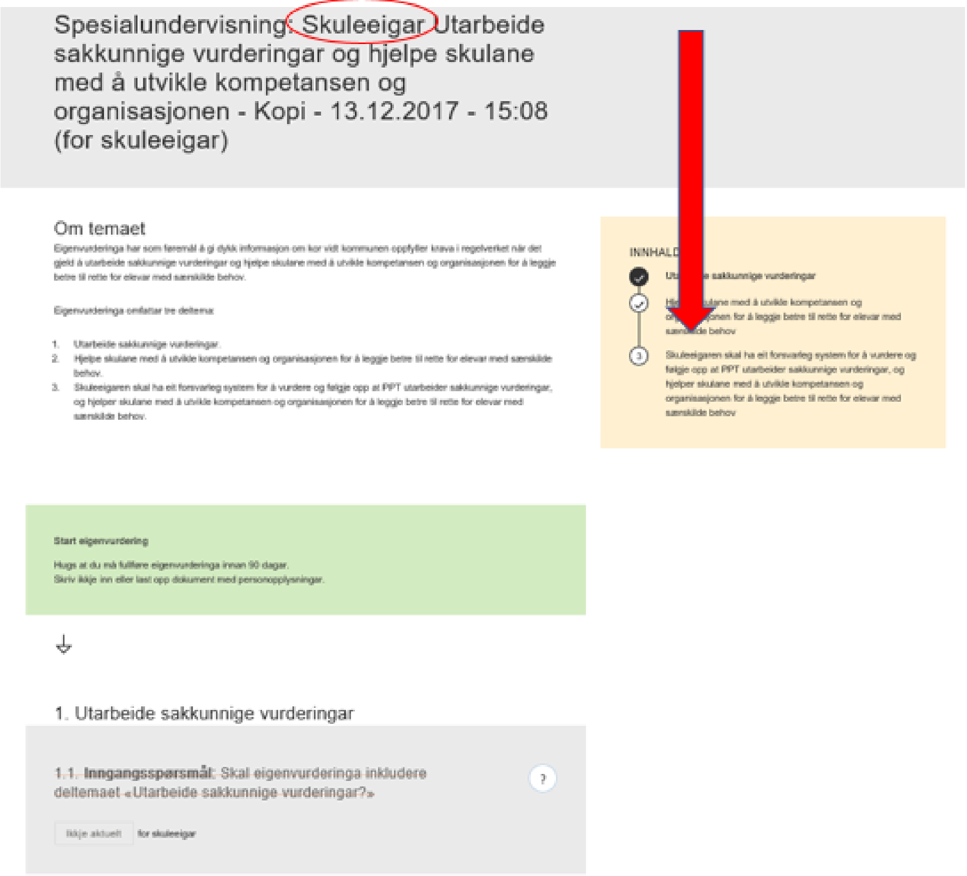

Spesialundervisning: Skuleeigar Utarbeide sakkunnige vurderingar og hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen - Kopi - 13.12.2017 - 15:08 (for skuleeigar)

Om temaet

Eigenvurderinga har som føremål å gi dykk informasjon om kor vidt kommunen oppfyller krava i regelverket når det gjeld å utarbeide sakkunnige vurderingar og hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å leggje betre til rette for elevar med særskilde behov.

Eigenvurderinga omfattar tre deltema:

1. Utarbeide sakkunnige vurderingar.
2. Hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å leggje betre til rette for elevar med særskilde behov.
3. Skuleeigaren skal ha eit forsvarleg system for å vurdere og følgje opp at PPT utarbeider sakkunnige vurderingar, og hjelper skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å leggje betre til rette for elevar med særskilde behov.

INNHALD

1. Utarbeide sakkunnige vurderingar
2. Hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å leggje betre til rette for elevar med særskilde behov
3. Skuleeigaren skal ha eit forsvarleg system for å vurdere og følgje opp at PPT utarbeider sakkunnige vurderingar, og hjelper skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å leggje betre til rette for elevar med særskilde behov

Start eigenvurdering

Hugs at du må fullføre eigenvurderinga innan 90 dagar.
Skriv ikkje inn eller last opp dokument med personopplysningar.

1. Utarbeide sakkunnige vurderingar

1.1. **Inngangsspørsmål**: Skal eigenvurderinga inkludere deltemaet «Utarbeide sakkunnige vurderingar?»

Ikkje aktuelt for skuleeigar

Skuleeigar

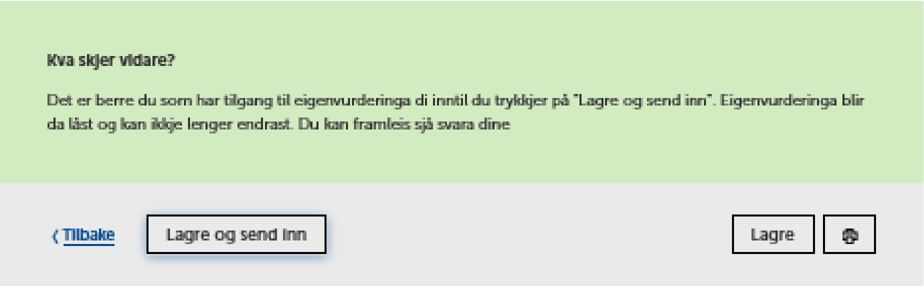
Kva skjer vidare?
Det er berre du som har tilgang til eigenvurderinga di inntil du trykkjer på "Lagre og send inn". Eigenvurderinga blir da låst og kan ikkje lenger endrast. Du kan framleis sjå svara dine
Tilbake
Lagre og send inn
Lagre

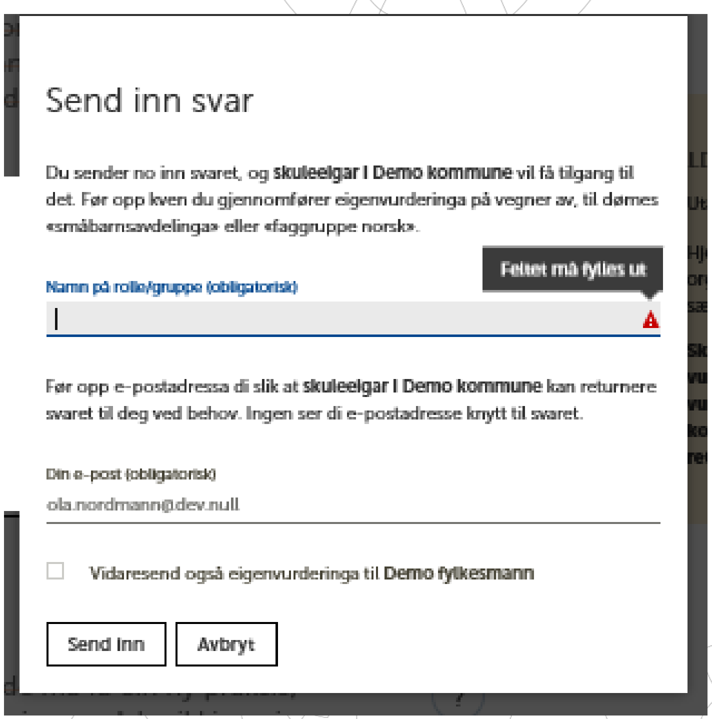
Send inn svar
Du sender no inn svaret, og skuleeigar i Demo kommune vil få tilgang til det. Før opp kven du gjennomfører eigenvurderinga på vegner av, til dømes «småbarnsavdelinga» eller «faggruppe norsk».
Feltet må fyllas ut
Namn på rolle/gruppe (obligatorisk)
Før opp e-postadressa di slik at skuleeigar i Demo kommune kan returnere svaret til deg ved behov. Ingen ser di e-postadresse knytt til svaret.
Din e-post (obligatorisk)
ola.nordmann@dev.null
Vidaresend også eigenvurderinga til Demo fylkesmann
Send inn
Avbryt

Tema- felles nasjonalt tilsyn 2018-

- Elevane sitt utbytte av opplæring
- Skulebasert vurdering
- Tidleg innsats
- Spesialundervisning
- Skulemiljø
- Grunnskuleopplæring for vaksne
- Vidaregåande opplæring for vaksne

Eleven i sentrum

- Eleven sin rett til å bli høyrt
- Krav til korleis skulen/PPT skal vektlegge eleven sitt synspunkt
- Krav om å vurdere eleven sitt beste

Tilsynsmetode

- Tolke lov og regelverk på rett måte
- Opplyse saka tilstrekkeleg
- Vareta plikta til likebehandling
- Vareta retten for kommunen til å uttale seg i saka, samt kravet til å kunne etterprøve

Eigenvurdering

Skriftleg dokumentasjon

Intervju

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Felles nasjonalt tilsyn
2018 - 2022

Skolemiljø

Oppll. kap. 9 A

Kristin Øksenvåg, FMMR

SKULEMILJØ

1.

SKULENS AKTIVITETSPLIKT

2.

SKULENS PLIKT TIL Å ARBEIDE FØREBYGGJANDE OG INFORMERE OG INVOLVERE ELEVAR OG FORELDRE

1. Skulens aktivitetsplikt

1. Plikta til å følgje med, gripe inn, varsle, undersøkje og setje inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø

2. Plikta til straks å varsle, undersøkje og sette inn tiltak dersom ein som jobbar på skulen krenkjer ein eller fleire elevar

3. Plikta til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

4. Skuleeigar skal ha eit forsvarleg system for å vurdere og følgje opp at skulen oppfyller aktivitetsplikta

3 gjennomgåande omgrep i tilsynet:
Rektor skal…

SIKRE

- Korleis skulen operasjonaliserer regelverket der det er handlingsrom for dette
- Skolen må ha ein bestemt framgangsmåte
- Rektor må følgje opp at handlingsmåten blir gjennomført i praksis
- Døme: ***Sikrar** rektor at alle som jobbar på skulen varslar rektor så raskt som saka tilseier?*

FØLGJE OPP

- Ikkje handlingsrom i regelverket
- Rektor skal følgje opp at kravet i regelverket blir fulgt
- Døme: ***Følgjer** rektor **opp** at skulen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?*

SØRGJE FOR

- Gjeld mindre oppgåver eller aktivitetar
- Ikkje nødvendig med ein fast framgangsmåte
- Døme: ***Sørgjer** rektor for at alle som jobbar på skulen grip inn mot krenkingar som til dømes utestenging, isloering, baksnakking, mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg?*

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

1

Plikta til å følgje med, gripe inn, varsle, undersøkje og setje inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø

RETTSLEGE KRAV OG KVA FYLKESMANNEN UNDERSØKJER

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

FØLGJE MED

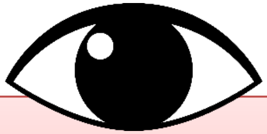

Alle som jobbar på skulen skal følge med på om elevane har eit trygt og godt skulemiljø

Sikrar *rektor at alle som jobbar på skulen følgjer med på om elevane har eit trygt og godt skulemiljø, og at dei følgjer spesielt godt med på elevar som kan vere særskilt sårbare?*

FRAMGANGSMÅTE

Kjenne til

- Innhaldet i plikta
- Korleis vere årvaken
- Kva for forhold rundt ein elev som kan gjere eleven særskilt sårbar

Kompetanse

- Kjenne att teikn på at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø

Innhenting av informasjon

- Korleis elevane har det
- Systematisk
- Gi god nok informasjon

Følgje opp

- at dei som jobbar på skulen gjer det som er bestemt i praksis

Kilde: Prop. 57L og rundskriv Udir-3-2017

GRIPE INN

Alle som jobbar på skulen, skal gripe inn mot krenkingar dersom det er mogleg

Sørgjer *rektor for at alle som jobbar på skulen grip inn mot krenkingar som til dømes utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg?*

Sørgjer rektor for at alle som jobbar på skulen, grip inn mot krenkingar som til dømes utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vald, diskriminering og trakassering, dersom det er mogleg?

Kjenne til

- Innhaldet i plikta
- Nulltoleranse

Kompetanse

- Om korleis dei skal gripe inn mot krenkingar
  - Grensegang
  - Nødrett og nødverje

Følgje opp

- At dei som jobbar på skulen grip inn mot krenkingar

Kilde: Prop. 57L og rundskriv Udir-3-2017

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

VARSLE

Alle som jobbar på skulen, skal varsle rektor ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø

Sikrar rektor at alle som jobbar på skulen varslar rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø?

Sikrar rektor at alle som jobbar på skulen varslar rektor så raskt som saka tilseier?

Varslar rektor skuleeigaren om alvorlege tilfelle, inkludert tilfelle der skulen ikkje har klart å løyse ei sak?

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Refleksjon

Å følgje med, gripe inn og varsle

1. Individuelt: Kva for utfordringar knytt til desse delpliktene har de erfart?
2. Par: Del dine erfaringar med sidemannen
3. Plenum: Utfordringar / erfaringar / spørsmål knytt til desse delpliktene

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

UNDERSØKJE

Skulen

Skulen skal undersøkje alle saker

Eleven har rett til å uttale seg i saka, og skal få uttale seg om kva som skal vere innhaldet i aktivitetsplana

Sikrar rektor at skulen undersøkjer saka når rektor får eit varsel frå ein som jobbar ved skulen, eller når ein elev seier frå om at skulemiljøet ikkje er trygt og godt?

Sikrar rektor at skulen undersøkjer saka snarast?

Sikrar rektor at eleven får uttale seg?

FRAMGANGSMÅTE som sikrer at

- Skulen undersøkjer alle saker tilstrekkeleg grundig ved varsel
- Undersøkingane får fram:
  - Fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens oppleving og kva i elevens omgivnadar som påverkar korleis eleven opplever skulemiljøet
  - Om eleven opplever at skulemiljøet ikkje er trygt og godt
- Involverte elevar blir høyrde
- Skulen undersøkjer saka så snart som mogleg
- Eleven tiltaka skal rette seg mot får uttale seg om kva som skal vere innhaldet i den skriftlege planen (aktivitetsplanen)

Følgje opp

- at dei som jobbar på skulen brukar framgangsmåten i praksis

Kilde: Prop. 57L og rundskriv Udir-3-2017

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

SETTE INN TILTAK

Skulen

Skulen skal sette inn tiltak for å gi eleven eit trygt og godt skulemiljø

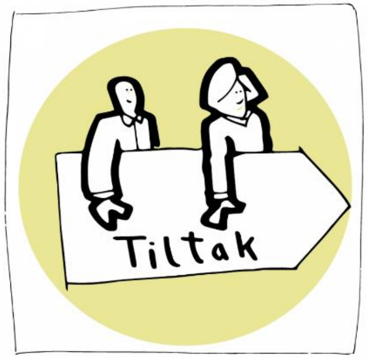

Sikrar rektor at skulen set inn eigna tiltak dersom ein elevs rett til eit trygt og godt skulemiljø ikkje er oppfylt?

FRAMGANGSMÅTE som sikrar at

- Skulen set inn eigna tiltak i alle saker, uavhengig av kva som er årsaka til at eleven ikkje opplever å ha eit trygt og godt skulemiljø
- Tiltaka er basert på kunnskap, prinsipp og verdiar som er anerkjende av kompetente fagmiljø
- Tiltaka er tilpassa saka i type og omfang og baserte på elevens heilskaplege behov og elevens beste
- Skulen vurderar kva som er berørte elevars beste
- Skulen tek omsyn til elevens syn på kva som bør vere innhaldet i aktivitetsplanen
- Tiltaka er lovlege etter opplæringslova

Følgje opp

- at dei som jobbar på skulen brukar framgangsmåten i praksis

Kilde: Prop. 57L og rundskriv Udir-3-2017

Elevens beste

- Når skulen skal velje tiltak, må skulen ta stilling til kva som er elevens beste i saka.

- Skulen må vurdere desse momenta:
    - *elevens syn på kva som bør vere innhaldet i aktivitetsplanen*
    - *elevens identitet og karaktertrekk og eigenskapar*
    - *familiemiljø og nære relasjonar*
    - *vern, omsorg og tryggleik*
    - *sårbarheit eller sårbare situasjonar*
    - *elevens rett til liv og utvikling*
    - *elevens fysiske og psykiske helse*
    - *elevens rett til utdanning*

- Elevens syn på kva som bør vere innhaldet i aktivitetsplanen, er svært viktig i vurderinga av kva som er til elevens beste. Det skal sterke omsyn til for at skulen kan setje elevens beste til side. Skulen må ta stilling til kor stor vekt elevens beste skal ha.

Kilde: RefLex – Eigenvurdering skolemiljø / Skulens aktivitetsplikt

- Dersom de set inn tiltak som får følgjer for andre elevar enn han eller ho som ikkje har eit trygt og godt skulemiljø, må de vurdere kva som er til det beste for desse elevane. Ved motstrid mellom omsynet til det beste for dei ulike elevane, må de avgjere om det er mogleg å finne ei løysing som tek vare på alle omsyna og elevane.

DOKUMENTASJONSPLIKTA

Rettsleg krav - § 9 A-4 sjuande ledd:

Skulen skal dokumentere kva skulen gjer for å følgje med, gripe inn, varsle og undersøkje saken

Dokumenterer skulen

- kva som blir gjort for å **følgje med** på om elevane har eit trygt og godt skulemiljø?
- situasjonar der ein som jobbar på skulen **grip inn** mot krenkingar?
- tilfelle der ein som jobbar på skulen **varslar** rektor ved mistanke om at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø
- korleis skulen **undersøkjer** saker ved mistanke om at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø

Kva gjer de i praksis for å oppfylle dette kravet?

2

Plikta til straks å varsle, undersøkje og sette inn tiltak dersom ein som jobbar på skulen krenkjer ein eller fleire elevar

- Varsling
- Gjennomføring av aktivitetsplikta

3

Plikta til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

RETTSLEGE KRAV OG
KVA FYLKESMANNEN UNDERSØKER

Rettslege krav

- Skulen skal lage ein skriftleg aktivitetsplan for eleven (jf. § 9 A-4 sjette ledd)
- Skulen skal gjennomføre tiltak i tråd med aktivitetsplanen
- Skulen skal evaluere og tilpasse tiltaka
- Skulen skal sette inn tiltak så lenge eleven ikkje opplever at skulemiljøet er trygt og godt, og det finst eigna tiltak

?

- Lagar skulen ein skriftleg plan i tråd med krava i § 9 A-4 sjette ledd når skulen skal sette inn tiltak i ei sak?
- **Får eleven og foreldra som saka gjeld aktivitetsplanen frå skulen?**
- Følgjer rektor opp at skulen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?
- Sikrar rektor at skulen innhentar tilstrekkeleg informasjon om korleis tiltaka har verka, inkludert elevens syn på korleis tiltaka har verka, og kva for endringar eleven ønskjer?
- Sørgjar rektor for at skulen vurderer informasjonen om korleis tiltaka har verka og tilpassar tiltaka basert på vurderinga og elevens syn?
- Sørgjer rektor for at skulen fortset med å sette inn tiltak så lenge eleven ikkje opplever at skulemiljøet er trygt og godt, og det finst eigna tiltak som skulen kan sette inn?

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Refleksjon

Plikta til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

1. Individuelt: Kva er dine erfaringar knytt til å lage ein aktivitetsplan? Utfordringar? Gevinst?

2. Par: Del dine erfaringar med sidemannen

3. Plenum: Utfordringar / erfaringar / spørsmål knytt til denne plikta

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

2. SKULENS PLIKT TIL Å ARBEIDE FØREBYGGJANDE OG INFORMERE OG INVOLVERE ELEVAR OG FORELDRE

1

Plikta til å arbeide førebyggjande, kontinuerleg og systematisk for å fremje eit trygt og godt skulemiljø

- Elevinvolvering
- Holdningsarbeid
- Relasjonelt arbeid lærer – elev, elev- elev
- Evaluering av arbeidet – gjere endringar

2

Plikta til å informere og involvere elevar og foreldre

- Informasjon om retten til eit trygt og godt skulemiljø, skulens aktivitetsplikt og retten til å melde ei sak til Fylkesmannen
- Råd og utval (elevråd, FAU, samarbeidsutval, skolemiljøutval)

3

Skuleeigar skal ha eit forsvarleg system for å vurdere og følgje opp at skulen oppfyller aktivitetsplikta

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Handhevingsordninga FMMR

Kristin Øksenvåg, FMMR

9 A-team

- 4 personar
    - 2 juristar og 2 pedagogar

- 2 saksbehandlarar per sak

Korleis Fylkesmannen arbeider med ei skolemiljøsak

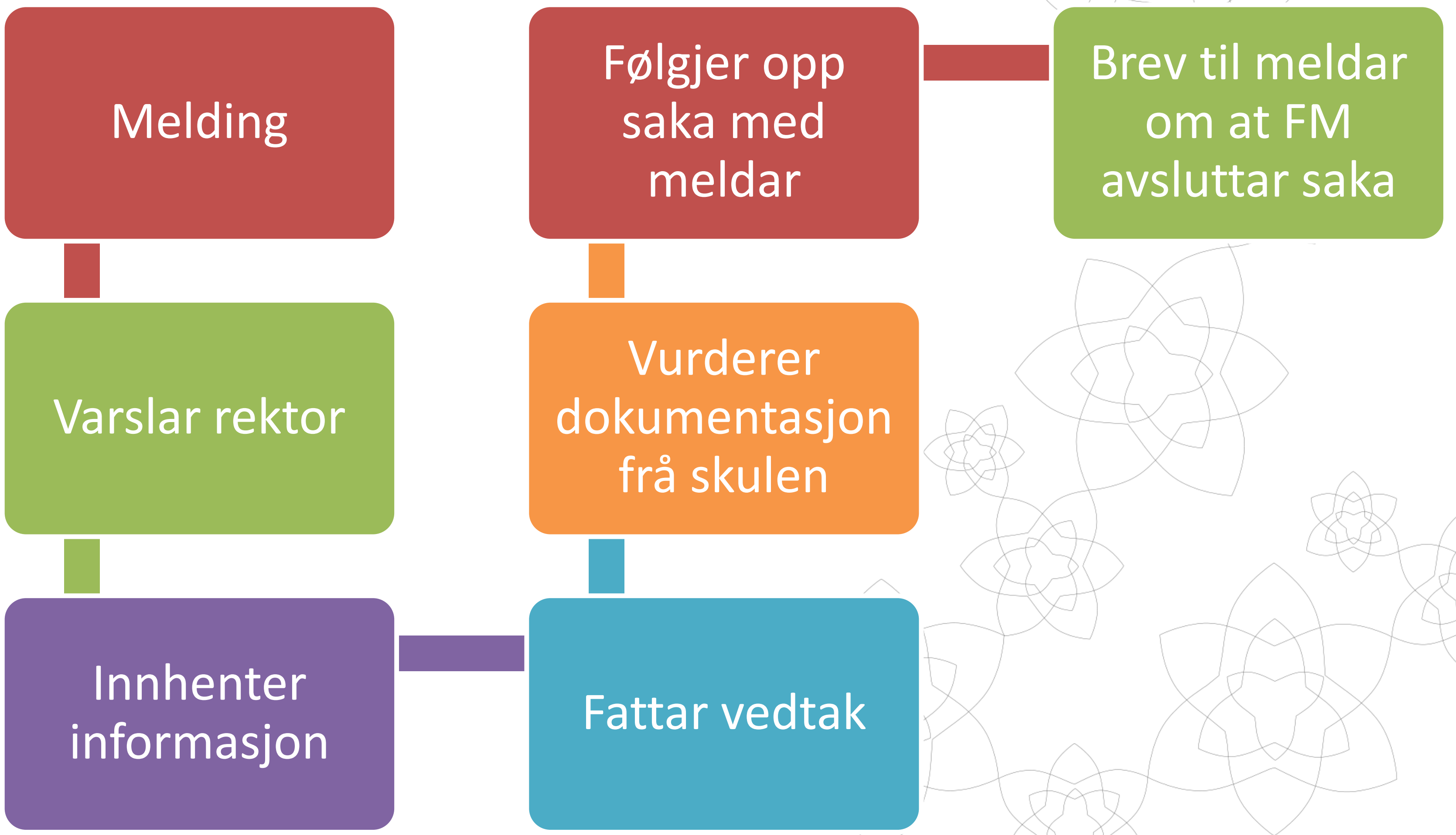

01.08.17 – 23.04.18:

- 47 saker (24 i 2018)
  - 17 ikkje oppfylt
  - 9 oppfylt
  - 4 avvist
  - 2 trukket
  - 15 under behandling

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Trygg framtid for folk og natur.

Felles nasjonalt tilsyn – spesialundervisning (skule)

Spesialundervisning- 3 hovuddelar

- Utarbeide sakkunnige vurderingar
- Bidra til at skulane utviklar kompetansen sin og organisasjon for å legge betre til rette for elevar med særlege behov

- Fatte vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning
- Oppfylle krava til enkeltvedtak

- Planlegge spesialundervisninga
- Gjennomfører og følgje opp spesialundervisninga

Skuleeigar skal ha eit forsvarleg system for å vurdere og følgje opp

I. Gjere vedtak om spesialundervisning

Rettslege krav:

Kommunen må sørge for å gjere vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning, jf. opplæringslova §§ 5-1, 5-3 og 5-5.

Veilederen Spesialundervisning

Til forsiden | Innholdsfortegnelse | Last ned | Skriv ut

«…
Enkeltvedtaket skal blant annet si noe om:

- **innhold** (hva slags opplæringstilbud, avvik fra læreplanverket; herunder kompetansemål og timer, hvilke fag avviket skal gjelde for, fritak fra vurdering mv.)

- **omfang** (antall årstimer mv)

- **organisering** (i klassen/gruppe, liten gruppe, eneundervisning, alternativ opplæringsarena)

- **kompetanse** (lærer, spesialpedagog, logoped, assistent mv.) …»

Rettslege krav:

- Skulen skal innhente samtykke frå eleven eller foreldra før skulen tilviser eleven til Pedagogisk-psykologisk teneste.

- Skulen skal tilvise elevar til PPT så snart som mogleg.

- Eleven og foreldra skal få uttale seg om den sakkunnige vurderinga.

- Skulen skal innhente samtykke til å gjere vedtak om spesialundervisning.

- Skulen skal gjere enkeltvedtak etter at PPT har gjort ei sakkunnig vurdering.

?

Rettslege krav forts.

- Enkeltvedtaket skal innehalde opplysningar om tidslengda.
- Enkeltvedtaket skal innehalde opplysningar om spesialundervisninga.
- Vedtak som ikkje samsvarer med den sakkunnige vurderinga, skal vise kvifor eleven likevel kan få eit forsvarleg utbyte av opplæringa.
- Skulen skal gjere vedtak om spesialundervisning utan ugrunna opphald.

?

Gir skulen eleven og foreldra moglegheit til å uttale seg om innhaldet i den sakkunnige vurderinga, før skulen gjer enkeltvedtak?

Eigenvurdering:

- Gir de eleven moglegheit til å uttale seg om innhaldet i den sakkunnige vurderinga, før de gjer enkeltvedtak?
- Gir de foreldra til elevar under 15 år moglegheit til å uttale seg om innhaldet i den sakkunnige vurderinga, før de gjer enkeltvedtak?

Gjer skulen enkeltvedtak for elevar etter at PPT har gjennomført ei sakkunnig vurdering?

Eigenvurdering:

- Gjer de enkeltvedtak for elevar dersom PPT tilrår spesialundervisning?
- Gjer de enkeltvedtak for elevar dersom PPT ikkje tilrår spesialundervisning?

Inneheld enkeltvedtaket opplysningar om kva for innhald spesialundervisninga skal ha?

Eigenvurdering:

- Inneheld enkeltvedtaka opplysningar om kva for fag eller område eleven skal få spesialundervisning i?
- Inneheld enkeltvedtaka opplysningar om kva for avvik skulen eventuelt skal gjere frå dei ordinære læreplanane, og kva for fag avvika skal gjelde for?
- Inneheld enkeltvedtaka opplysningar om kva for kompetansemål eleven skal nå?
- Tek de stilling til kva som er elevens beste når de gjer vedtak om kva for fag eller område eleven skal få spesialundervisning i, kva for avvik de skal gjere frå læreplanane, og kva for kompetansemål eleven skal nå?

Grunngir kommunen vedtak som ikkje samsvarer med den sakkunnige vurderinga, ved å vise kvifor eleven likevel kan få eit forsvarleg utbyte av opplæringa?

Eigenvurdering:

- Grunngir de vedtak som ikkje samsvarer med den sakkunnige vurderinga, ved å vise kvifor eleven likevel kan få eit forsvarleg utbyte av opplæringa?

- Tek de stilling til kva som er elevens beste når de gjer vedtak som ikkje samsvarer med den sakkunnige vurderinga?

Gjer skulen vedtak om spesialundervisning utan ugrunna opphald?

Eigenvurdering:

- Gjer de vedtak så snart som mogleg etter sakkunnig vurdering?
- Kjem den stadig lange saksbehandlingstida alltid av omfanget og kompleksiteten i saka, og ikkje kapasitetsmessige utfordringar aleine?

II. Oppfylle krava til enkeltvedtak

Rettslege krav:

Kommunen må sørge for at saksbehandlinga ved enkeltvedtak som gjeld spesialundervisning, oppfyller forvaltningslovas krav til enkeltvedtak, jf. forvaltningslova §§ 24, 25 og 27.

Rettslege krav:

- Enkeltvedtaket skal vise kva for lovreglar avgjerda byggjer på.
- Enkeltvedtaket skal vise kva for faktiske forhold som er grunnlaget for vedtaket.
- Enkeltvedtaket skal innehalde informasjon om klage.
- Enkeltvedtaket skal innehalde informasjon om retten til å sjå saksdokumenta.

?

Går det fram av enkeltvedtaka om spesialundervisning kva for lovreglar avgjerdene byggjer på?

Eigenvurdering:

Viser enkeltvedtaka om spesialundervisning til opplæringslova § 5-1?

Inneheld enkeltvedtaket eller oversendinga av enkeltvedtaket informasjon om høve til å klage, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendast til skulen?

Eigenvurdering:

- Inneheld enkeltvedtaka informasjon om at det er klagerett?
- Inneheld enkeltvedtaka informasjon om kva som er klagefristen?
- Inneheld enkeltvedtaka informasjon om kva som er klageinstansen?
- Inneheld enkeltvedtaka informasjon om at klagen skal sendast til skulen?

Spesialundervisning- 3 hovuddelar

- Utarbeide sakkunnige vurderingar
- Bidra til at skulane utviklar kompetansen sin og organisasjon for å legge betre til rette for elevar med særlege behov

- Fatte vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning
- Oppfylle krava til enkeltvedtak

- Planlegge spesialundervisninga
- Gjennomføre og følgje opp spesialundervisninga

Skuleeigar skal ha eit forsvarleg system for å vurdere og følgje opp

I. Planleggje spesialundervisninga

Rettslege krav:

Kommunen må sørge for at skulen utarbeider individuelle opplæringsplanar (IOP) som er i samsvar med enkeltvedtaket, jf. opplæringslova §§ 5-3 og 5-5.

Rettslege krav:

- Skulen skal utarbeide IOP-ar for elevar som har vedtak om spesialundervisning.
- IOP-en skal vise korleis skulen skal organisere opplæringa, og vise kva for innhald spesialundervisninga skal ha.
- IOP-en skal vere i samsvar med enkeltvedtaket.

?

Går det fram av IOP-en kva for innhald spesialundervisninga skal ha?

Eigenvurdering:

- Beskriv de i IOP-en kva for fag eller område eleven skal få spesialundervisning i?
- Beskriv de i IOP-ane kva for avvik skulen skal gjere frå dei ordinære læreplanane, og kva for fag avvika skal gjelde for?
- Beskriv de eventuelt kva for type opplæring eleven skal få, kva for arbeidsmåtar de skal bruke, korleis de skal leggje til rette for eleven når det gjeld pedagogisk metode, læremiddel og utstyr?

Er IOP-en i samsvar med enkeltvedtaket?

Eigenvurdering:

- Har IOP-ane eit fagleg innhald som er i samsvar med vedtaket?
- Beskriv IOP-ane ei organisering av opplæringa som er i samsvar med vedtaka?
- Er timetalet i IOP-ane i samsvar med vedtaka?

II. Gjennomføre og følgje opp spesialundervisninga

Rettslege krav:

Kommunen må sørge for at skulen gjennomfører spesialundervisninga i samsvar med vedtaket og følgjer opp dette, jf. opplæringslova §§ 5-1, 5-3 og 5-5.

Rettslege krav:

- Skulen skal gi spesialundervisning i samsvar med IOP-en og vedtaket.
- Assistentar og andre ufaglærte skal få nødvendig rettleiing.
- Elevar med spesialundervisning skal få timetalet som følgjer av vedtaket.
- Spesialundervisninga skal vere samordna med den ordinære opplæringa.
- Opplæringa skal dekkje måla i IOP-en.
- Skulen skal utarbeide ein årsrapport for elevar som får spesialundervisning.
- Skulen skal sende ei tilvising til Pedagogisk-psykologisk teneste dersom elevens behov endrar seg.

Gjennomfører skulen spesialundervisninga i samsvar med vedtaket når det gjeld kva for kompetanse undervisningspersonalet skal ha?

Eigenvurdering:

Har dei som gir spesialundervisninga, den kompetansen som vedtaket viser?

Får assistentar og andre ufaglærte som bidreg i gjennomføringa av spesialundervisning, nødvendig rettleiing av kompetent personell?

Eigenvurdering:

- Får assistentar og andre ufaglærte som gir spesialundervisning, rettleiing av ein lærar med kompetanse i faget?
- Tilpassar de rettleiinga ut frå utdanningsbakgrunnen og arbeidserfaringa til den enkelte assistenten eller ufaglærte?

Sørger rektor for at elevane får det timetalet med spesialundervisning som går fram av vedtaket?

Eigenvurdering:

- Har de eit system for å registrere timar som eleven mistar på grunn av endringar i timeplanen, lærars fråvær eller liknande?
- Følgjer de opp at elevane får erstatta spesialundervisningstimar som har falle bort av andre grunnar enn elevens eige fråvær?

Sørger rektor for at innhaldet i og gjennomføringa av elevens spesialundervisning er samordna med planane i den ordinære opplæringa?

Eigenvurdering:

- Har rektor avklart kven som skal samordne innhaldet i og gjennomføringa av elevens spesialundervisning med den ordinære opplæringa?

- Følgjer rektor opp at spesialundervisninga og den ordinære opplæringa blir samordna i praksis?

Sørger rektor for at skulen årleg utarbeider ein skriftleg rapport for elevar som får spesialundervisning som
a) gir oversikt over den opplæringa elevane har fått?
b) vurderer utviklinga til elevar ut frå måla i IOP-en?

Eigenvurdering:

- Har rektor bestemt kven som har ansvaret for å utarbeide årsrapportane?
- Snakkar de alltid med eleven om kva som skal vere innhaldet i årsrapporten, både når det gjeld kva for opplæring eleven har fått, og vurderinga av elevens utvikling ut frå måla i IOP-en?
- Legg de alltid vekt på elevens synspunkt i samsvar med elevens alder og mogning?
- Gir årsrapporten alltid ei oversikt over den opplæringa elevane har fått og ei vurdering av utviklinga til elevane ut frå måla i IOP-en?

Gruppeoppgave 1

Drøft problemstillingar de har notert undervegs.

Gruppeoppgave 2

Kva ser de at de har behov for å jobbe med på eigen skule?

Forsvarleg system ….

Bakgrunn

- I 2003 slutta Stortinget seg til å etablere eit **nasjonalt kvalitetsvurderingssystem.**
- systemet skulle **medverke til kvalitetsutvikling** i opplæringa
- leggje til rette for **informerte avgjerder på alle nivå**
- Med utgangspunkt i dei nasjonale måla for opplæringa skulle det **utviklast verktøy**
- **verktøy for:**
  - **den enkelte læraren**
  - **skolen**
  - **Skoleeigaren**
- vurderte å leggje fram eit **lovforslag** om at skoleeigarane må ha eit system ......
- tok også sikte på å leggje fram **nye forslag til lovendringar som utvidar den lokale handlefridomen .....**
- **tilsyn**

Grunnlag for 2. ledd, Ot.prp.nr. 55 (2003-2004)

- skoleeigaren …har ansvaret for å ha eit system som gir skoleeigaren **tilstrekkeleg informasjon** om krava i lov og forskrift blir oppfylte
- også ansvaret for at den **interne kommunikasjonen og rapporteringa** mellom ulike ansvars- og vedtaksnivå fungerer.
- Dette er ein føresetnad for å kunne oppfylle dei pliktene dei er pålagde.

Opplæringslova § 13-10

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 har ansvaret for at krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte, under dette å stille til disposisjon dei ressursane som er nødvendige for at krava skal kunne oppfyllast.

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultata frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-4. Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skoleeigar dvs. kommunestyret, fylkestinget og den øvste leiinga ved dei private grunnskolane.

Sentrale føringar i forarbeida

- Skoleeigar står i prinsippet fritt til å utforme sitt eige system
- ..skal vere eigna til å avdekke manglar i forhold til regelverket….
- .. skal sikre adekvate oppfølgingstiltak …
- … form og omfang som er nødvendig i forhold til lokale forhold, risikovurdering og organisering ….

•Admin. og polit. struktur
•Oppgåve- og myndighetsfordeling

Komm. styringssystem:

- Komm.plan
- Øk- /handl.plan
- Budsjett
- Rapportering
- Årsmelding

Resultatdialog:

- Politisk/ rådmann
- Rådmann/ rektor
- Rektor/ lærer
- Insentivsystemer

Støttesystemer / skole:
•Virksomhetsplaner
NYTT: Årlig tilst.rapp (§13-10)
•Kval.utv.planer
•Komp.utv.planer
Diverse prosedyrer og retningslinjer

Brukerdialog:

- Skolenivå: skole/ rådsorgan
- Klasse-/ gruppenivå:
  - Foreldremøte
  - klasseråd
- Individnivå:
  - Elevsamtaler
  - foreldresamtaler

Forsvarlig system §13-10:

- Oversikt lov forskr. …
- Berskr. oppg. mynde
- Rutiner komp.
- Rutiner infoflyt
- Rutiner oppfølg. kritiske omr.
- Berskr. lederansv. for systemet

Kva forventar vi av eit forsvarleg system ?

I tilsyn blir følgjande undersøkt i forhold til dei ulike deltema:

1. Om skuleeigar innhentar informasjon om korleis skulane arbeider med ulike område?
2. Om skuleeigar brukar informasjonen til å vurdere om praksis innanfor dei ulike områda er i samsvar med regelverket (opplæringslov og forskrifter)?
3. Om skuleeigar gir beskjed om å endre praksis i strid med regelverket og om dei følgjer opp at endring skjer?
4. Om skuleeigar innhentar tilstrekkeleg informasjon og ofte nok – risikovurdering ?

Deltema i tilsyna om spes.und.

- Utarbeide sakkunnige vurderingar
- Hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å leggje betre til rette for elevar med særskilde behov
- Gjere vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning
- Oppfylle krava til enkeltvedtak
- Planleggje spesialundervisninga (ved bruk av IOP)
- Gjennomføre og følgje opp spesialundervisninga

Deltema i tilsyna om skolemiljø

- Plikta til å følgje med og gripe inn, varsle, undersøkje og setje inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø.
- Plikta til å varsle, undersøkje og setje inn tiltak dersom ein som jobbar på skulen, krenkjer ein eller fleire elevar.
- Plikta til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak
- Plikta til å arbeide førebyggjande, kontinuerleg og systematisk for å fremje eit trygt og godt skulemiljø.
- Plikta til å informere og involvere elevar og foreldre.

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

”Risikoanalyse”

Svært sannsynlig	(gul)	(rød)	(rød)	(rød)
Meget sannsynlig	(grå)	(gul)	(rød)	(rød)
Sannsynlig	(grønn)	(grå)	(gul)	(rød)
Lite sannsynlig	(grønn)	(grønn)	(grå)	(gul)
	Liten konsekvens	Klar konsekvens	Kritisk	”Kata-strofalt”

Gruppeoppgåve 1

Gjer ei risikovurdering i forhold til dei ulike deltema i tilsyna om spesialundervisning, og gje farge (grønn, grå, gul eller rød)

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

"Risikoanalyse"

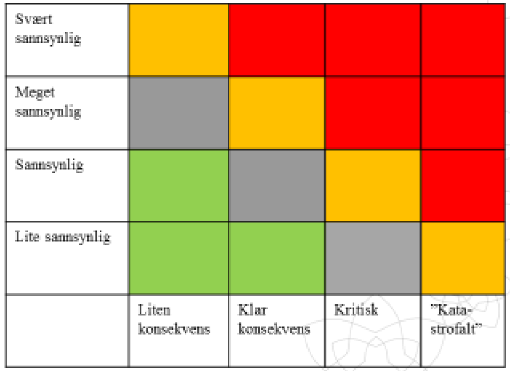

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Deltema i tilsyna om spes.und.

- Utarbeide sakkunnige vurderingar
- Hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å leggje betre til rette for elevar med særskilde behov
- Gjere vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning
- Oppfylle krava til enkeltvedtak
- Planleggje spesialundervisninga (ved bruk av IOP)
- Gjennomføre og følgje opp spesialundervisninga

Gruppeoppgåve 2

Gjer ei risikovurdering i forhold til dei ulike deltema i tilsyneta om skolemiljø og gje farge (grønn, grå, gul eller rød)

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

"Risikoanalyse"

Svært sannsynlig				
Meget sannsynlig				
Sannsynlig				
Lite sannsynlig				
	Liten konsekvens	Klar konsekvens	Kritisk	"Kata-strofalt"

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Deltema i tilsyna om skolemiljø

- Plikta til å følgje med og gripe inn, varsle, undersøkje og setje inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø.
- Plikta til å varsle, undersøkje og setje inn tiltak dersom ein som jobbar på skulen, krenkjer ein eller fleire elevar.
- Plikta til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak
- Plikta til å arbeide førebyggjande, kontinuerleg og systematisk for å fremje eit trygt og godt skulemiljø.
- Plikta til å informere og involvere elevar og foreldre.

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

Hugs leiaransvaret for eit fungerande 13-10 system..

- **risikovurdering**
- **gjennomgang av systemet**
- **oppdatering av systemet**
- **bruk av systemet**
- ***for å sikre***

at det fungerer slik intensjonen er og bidreg til kontinuerlig forbedring og etterleving av regelverket.